

Könyvajánló *A prominens beteg. 100 beteg, 100 kórkép (4. rész)*

Medscape, 2021. December 2021

Kulcsszavak: orvostörténet, kultúrtörténet, nemzetközi

Forrás Internet-helye:

https://deutsch.medscape.com/diashow/49005004?uac=347207CJ&faf=1&sso=true&impID=3898087&src=WNL_mdplsfeat_211223_mscpedit_de#1

Thomas Meißner: *Der prominente Patient. Krankheiten berühmter Persönlichkeiten*, Springer, 2019, S. 408, 39,90 EUR; eBook ISBN 978-3-662-57731-8; Softcover ISBN 978-3-662-57730-1

Marcel Proust: Gyermekkorában hörgőasztmában szenvedett, amit akkoriban „idegi” természetűnek tartottak. Apja, Prof. Dr. Adrien Proust, aki maga is neurológus volt, az anyai túlgondoskodásnak tulajdonította fia „neuraszténiáját”. Proust ezt követve minden gyógyszert és diétát kipróbált, a legváltozatosabb kombinációkban. Asztma elleni port, asztma elleni cigarettát, étert, balzsamokat, ópiumszármazékokat, barbiturátokat, adrenalinot, alkaloid sparteint (Lupinidint).

Kezelőorvosa azt ígérte, hogy egy háromhónapos izolációs kúra segíteni fog rajta. Egy másik klinikán valóban alávetette magát egy rövidebb izolációs kúrának, de mint később bevallotta, betegebben jött ki a kórházból, mint ahogy bement.

John Wayne: Környezetének tanácsa ellenére sohasem titkolta rákos megbetegedését. 1964-ben egy golflabdánagyságú tumor miatt eltávolították a fél tüdejét és négy bordáját. Tizenöt évvel élte túl a betegséget.

1978-ban szívbillentyűelégtelenség miatt műtétnek vetették alá. 1979 januárjában azonban lesoványodva, altesti fájdalmakkal került kórházba. Epehólyagproblémát feltételezve megműtötték. Ebből aztán kilenc órás beavatkozás lett totális gasztrektómiával, ugyanis gyomorrákja volt, áttéttekkel a nyirokrendszerbe. Később sugárterápiát, Interferont és egy új immunerősítőt is kapott. De mindez már nem segített. Gyermekei hatalmas összeget adományoztak az *UCLA Medical Center Los Angeles* részére. Ma a *John Wayne Cancer Institute* a világ az egyik legjelentősebb onkológiai kutatóközpontja.

Oscar Wilde halálát sokáig szexuális életével és a szifilisszel hozták összefüggésbe. 1895 és 1897 között fajtalankodás miatt bebörtönözték. Ez idő alatt súlyos halláskárosodást szenvedett, jobb fülére teljesen megsüketült, mivel egy gennyesedés miatt perforálódott a dobhártyája. Később dobhártyáján jóindulatú, de expanzív és

destruktív tumor alakult ki, amely csontpusztulással és krónikus középfülgyulladással járt, később pedig a masztoidra is kiterjedt. 1900. október 10-én a párizsi *Hôtel d'Alsace*-ban kloroformos altatással megműtötték, radikális masztoidektómiát hajtottak végre. Antibiotikum akkor még nem volt. A fertőzés magas láz mellett visszatért. A szekundér meningoencefalitiszbe halt bele.

Sigmund Freud, aki erős dohányos volt, 1923 januárjában a bécsi egyetemi klinika fül-orr-gégészeti ambulanciáján jelentkezett egy égő fájdalmakat okozó szájpaddási daganat eltávolításáért. Valójában laphámrákja volt. Néhány hónappal később Hans Pichler szájsebész intravénás fájdalomcsillapítással eltávolította jobboldali alsó- és felső állkapcsának jó részét, valamint jobboldalon a lágyszájpadot és a nyelv nyálkahártyáját. Állprotézist kapott, amit csak segítséggel tudott behelyezni. 1936 nyarán, nyolcvanéves korában el kellett távolítani egy recidiváló tumort és az alatta levő csontot. 1938-ban, Freud emigrációja után Pichler Londonba utazott, hogy ismét megoperálja. Miután azonban állapota elviselhetetlenné vált, barátja és orvosa, Max Schur az évekkel korábban megbeszéltek szerint beadta neki a halálos adag morfiomot.

Friedrich Nietzsche: Hosszú szenvedéseit az agytumortól és a demenciától a neuroszifiliszig terjedő feltételezett diagnózisai magyarázhatják. Egy újabb elemzés szerint mitochondriális encefalopátiában (MELAS szindrómában: *Mitochondrial Encephalopathy, Lactic Acidosis, and Stroke-like episodes*) szenvedhetett. A kizárólagosan anyai ágon öröklődő mitochondriális DNS mutációi egy progrediens neurodegeneráció klinikailag heterogén kórképét eredményezik, amelyet a sejtek csökkent energiaképzése vált ki. Nietzschénél már négyéves korában megállapították az anizokóriát és szeméi eltérő látóképességét. Tizenégyéves korától hányással kísért fejfájási rohamai, valamint miopátiára utaló izomfájdalmai voltak. Későbbi vizsgálatok pigmentelváltozásokat mutattak ki a kötőhártyán, valamint konvergens kancsalságot és rövidlátást mutattak ki.

Altesti problémái 31-ik életévétől súlyosbodtak: fájdalmak, székrekedés, étvágytalanság. Fej- és szemfájdalmai is fokozódtak. További bántalmak: hátfájás, beszédzavarok, tudatzavarok, szédülés, bénultságérzet, járási zavarok. Gyakran volt izgatott, dezorientált, euforikus, agresszív és tévképzetei voltak. Aztán egyszerre teljesen kitisztult.

Családi anamnézisében is több a terhelő tényező: anyja ugyancsak anizokóriában szenvedett, anyai ágon több hozzátartozója szenvedett migrénben és pszichiátriai vagy neurológiai megbetegedésekben. Nietzsche élete végére lebénult, demens volt és valószínűleg teljesen megvakult.

Abraham Lincoln: Az elnök 1863. november 19-én beszédet tartott a gettysburgi csatamezőn létesített nemzeti sírkert avatásán. Már odautazása alatt fáradt és levert volt. Ennek ellenére végigállta a többórás ceremóniát és megtartotta kétperces beszédét. [https://hu.wikipedia.org/wiki/Gettysburgi_besz%C3%A9d] Visszautazása idején aztán belázasodott, szédült, fejfájása volt. Négy nap elteltével megjelentek rajta a himlős kiütések. Inasa, William H. Johnson, aki végig betegágya mellett volt, januárban megbetegedett és meghalt. A himlő halálozási rátája annak idején 30% volt. Lincoln szerencsére túlélte.

*

190 éve halt meg Johann Wolfgang Goethe

Goethe nem fejezhette volna be a Faust első részét, ha 51 évesen elviszi a súlyos arcorbánc. 1801 január első napjaiban súlyos hurut lépett fel nála, amely a következő napokban életveszélyes fertőzésbe csapott át. Bal arcára gennyes, részben hólyagos gyulladás ült ki, amely bal szemére is kiterjedt. A gyulladás a szájpadrást, a garatot és a géget is megtámadta, amit görcsös köhögés és fulladásos zavarok kísértek. Nyaka feldagadt, bal szeme diónyira duzzadt, állandóan vérzett és levedzett. Fekvő pozícióban megfulladt volna, ezért ültetni kellett. Protektora, Károly Ágost szász–weimar–eisenachi nagyherceg azonnal Weimarba rendelte Johann Christian Stark orvost, aki péntek este érkezett és megállapította: ha megéri a szombat reggelt, még van remény.

Állapota kilenc napig tartott. Január 24-én végre kinyitotta bal szemét. Utána hetekig-hónapokig levert volt. Nagy valószínűséggel orbáncban szenvedett, amit A-típusú streptococcusok váltanak ki. Akkoriban nem álltak rendelkezésre antibiotikumok. Johann Stark érmetszést és vérleszívást, mustármagos és kőrisbogaras hólyagképző borogatást alkalmazott, de hánytatást és beöntést is végzett. Stark már korábban publikálta ezeket az eljárásokat, amelyeket Goethe-nél is alkalmazott.

Antonie Brentano szerint Goethe nagyevő és nagyivó volt. Mindig szörnyen sok ételt púpozott a tányérjába. Elhízottságára barátnője, Charlotte von Stein is sokat panaszkodott. Goethe házában folyt a bor: már reggelire is bort ivott, estig pedig két litert is elfogyasztott. Az orvosok intéseit ignorálta. Mindezek mellett az orbáncot az általa is gyakran leírt ismétlődő torokfájások, heves fogfájások és légúti fertőzések okozhatták.

83 éves korában, 1832. március 22-én halt meg.